

V bouři potlačených emocí

Tropické noci Jakuba Fránka

Novela Jakuba Fránka na pomezí thrilleru a psychologické prózy navazuje na současný trend vesnických příběhů a svou výstavbou předčí leckterého tuzemského „bestsellerového“ autora. V knize najdeme tajemno, napětí, mystiku i neotřelou zápletku spojenou s šílenstvím a stereotypní maskulinitou.

ADÉLA BÍLKOVÁ

Příběh *Tropických nocí* Jakuba Fránka začíná letní bouřkou na malé moravské vsi a bouřkou také končí. Mezi těmito bouřkami uplynou tři dlouhé tropické dny. Vedro je jedním z pilířů celého příběhu a otiskuje se do životů obyvatel vesnice i protagonisty Eduarda Klajnera. Extrémní počasí přímo koresponduje s jeho psychickým stavem. Návaly horka sice počasí odpovídají, ale na hrdinu zřejmě doléhají bez ohledu na vnější teplotu. A konečná bouře přichází ve chvíli, kdy vše bouří i v jeho nitru.

Čtenář se skrze jemné náznaky dozvídá, že mentální zdraví protagonisty není zcela v pořádku, a sám se může rozhodnout, nakolik na tento fakt bude brát ohled. To, že se Eduard nemůže spolehnout na své smysly, můžeme přičítat i oněm tropickým dnům: slunce omamuje zrak, dusno oslabuje úsudek. Nakonec ale zjišťujeme, že nespolehlivost je zapříčiněna především protagonistovým psychickým zdravím. Ale byl hrdina nemocný od začátku, nebo se jeho psychický stav zhoršil až s pocitem viny?

Spoutaná Ofélie

Zasazení děje do současnosti není explicitní, nicméně jsou zde využívány moderní technologie a aktuální jsou i klimatické podmínky, které ničí Eduardovu úrodu a ztěžují pobyt venku. Příběh se točí kolem smrti dívky, již zavinil hlavní hrdina. Ten jednoho večera našel ve své zahradě zkrvavenou mladou ženu v bílých šatech, kterou někdo připoutal ke kmeni třešně. Vypravěč vzhled postavy nijak dále neupřesňuje, jako by protagonista nechtěl vidět, koho vlastně objevil. Bílé šaty i dívčíno mládí symbolizují její čistotu, kterou Eduard nechce narušit – bojí se na ženu pohlédnout, natož se jí dotknout. Když se však dívka probere a začne ho hrubě osočovat z toho, že ji spoutal, nechce už ženu zachránit, ale jen umlčet.

Následné vhození mrtvolky do potoka lze chápat jako aluzi na Ofélii. Utonulá Ofélie je spojována s ženskostí, vodním živlem a šílenstvím. Právě Eduardův pocit, že je žena šílená, byl důvodem, proč ji zadusil a následně navrátil jejímu živlu. To on z ní učinil Ofélii, kdežto ona sama, na rozdíl od shakespearovské hrdinky, neměla možnost vlastní volby.

Dítě patriarchátu

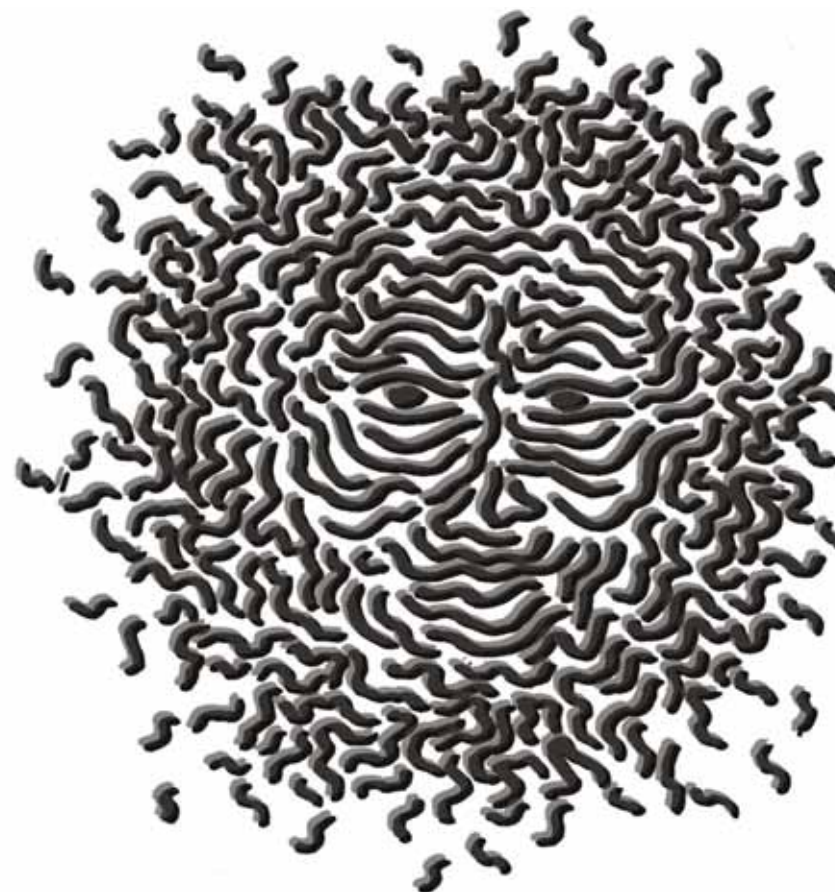
Ačkoli je voda archetypálně ženským živlem, v novele je tím, kdo je vodou neustále obkloповán, naopak muž. Autorská hra s tímto prastarým námětem je završena osudem protagonisty, který neumírá pasivně jako Ofélie, ale rozhodne se být aktivní a zvrátit svoji smrt. Postava Eduarda je vyobrazena jako výtvar patriarchálního systému. Padesátník, který není schopný projevovat své emoce, nechává „vybublat“ na povrch pouze agresi. Tato emoce je přítomná pokaždé, když není jasné, co přesně se v příběhu událo. Agrese je hybatelem děje i mlhou, která obklopuje postavu a skrývá ji. Neschopnost projevovat náklonnost druhým je klasickým stereotypem spojeným se zobrazováním mužů. Potlačování emocí je zároveň příčinou hrdinovy osamělosti a potažmo i závěrečného zvratu. Absence jakékoliv opory a kohokoli, komu by bylo možné

se svěřit, je intenzivní, zoufalá a nebezpečná. Je příčinou i následkem líčených událostí.

Autor *Tropických nocí* pracuje se žánrem thrilleru a dovedně jej spojuje s psychologickým románem. Vyprávění ve třetí osobě se silnou interní fokalizací funguje, je však možné, že by příběhu prospělo vyprávění v ich-formě s autentičtějším vhladem do mysli postavy, bez zcizujícího odstupu. Spolu s psychickým stavem postavy by se tak zároveň měnil i způsob vyprávění. Příběh je sice zpracovaný a napínavý, zároveň však autor nijak nevybočuje ze současného tuzemského mainstreamu. To ale není na škodu, protože děl, v nichž se spojují „nízke“ žánry s kvalitním vyprávěním, je v české produkci stále málo.

Autorka studuje komparatistiku.

Jakub Fránek: Tropické noci. Host, Brno 2024, 205 stran.

Ilustrace Monika Doležalová